

מאורות השבת

פסח

עורך: הרב סתיו א.

מאור הפרשה | מאור הדרשה | מאור עינינו | מאור הלשון | מאור המנורה | מאור הבית | מאור ההלכה

מאור הדרשה

ליל הסדר

ליל הסדר, לילה כה חשוב. זהו לילה שיש בו סגולה מיוחדת להחדיר אמונה ללבבות שלנו, להחדיר יראת שמיים למשפחה, ויותר מהכל יש לנו מצות "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים".

כותב תלמיד הגר"ח מוולאז'ין בספר מנוחה וקדושה: "ודע שמי שברא אותנו ואת יצרנו הרע יודע, שבשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, מועיל מעשה השרשת יראת שמים לבנך, ולא בעת אחר".

הלילה הזה הוא יחיד במינו, ואסור לבזבז אותו...

יש כאלו שאומרים וורטים, גימטריות, אפילו פלפולים...

כל אלו דברים יפים ונאים, אבל בשביל לילה כזה, ליל הסדר, זה בזבוז זמן יקר, כי זה לא סיפור יציאת מצרים.

ממשיך תלמיד הגר"ח: "ודע, שאף אם תעסוק עמו כל הלילה בדברי חידודים בפירוש ההגדה או בפסוקי התורה, לא יצאת ידי חובתך! צריך אך ורק להסביר לו היטיב עומק הנס וגבורת ה' ויכולתו לשנות הטבע כרצונו ואהבתו לעמו".

חובה על כל אחד ואחד מאיתנו בלילה הזה ללמוד את המדרשים היטב. כל אחד חייב להאריך בסיפור הניסים ולהמחיש את הניסים שעשה ה' עמנו במצרים.

יש כאלו שקונים תחפושות של חיות ג'ונגל, ובמכת ערוב מפתיעים את הילדים. יש כאלו שקושרים רשת עם בלונים מעל שולחן ליל הסדר, ובמכת ברד משחררים את הבלונים והם נופלים על השולחן כבר. יש מיני דרכים מגוונות להעשיר את ליל הסדר ולהחדיר את המחשת הנס לבנים שלנו.

המשך בעמוד 2

מאור הפרשה

ר' אבשלום ח.

פעולות של זריזות, הראשון בסולם העליה של רבי פנחס בן יאיר.

משה רבינו הוא הגואל "לך אמור לפרעה שלח עמי ויעבדוני", משה רבינו מגיע למלון ומלאך ה' רוצה להורגו, את הגואל. הקב"ה אמר למשה אם אתה לא גואלם אין אחר גואלם, והמדרש מביא סיבות לעיכוב, איך אפשר להרוג אותו? **השפתי חיים** מבאר נפלא, חז"ל קוראים לזה עצלות, אתה הגואל, כל הגאולה תלויה בזריזות, אם חסר לך בזריזות זה חיסרון בגאולה.

אומר החת"ס בהגדה, בתוך סיפור הגאולה "בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך" זה הזמן להעביר את המסר הזה לדורות, יסוד בעבודת ה' תחילת הבניין של עם ישראל- הכל בזריזות. ולפי זה הוא מסביר את שאלת הבן החכם "מה העדות והחוקים אשר ציווה ה' אלוקיני אתכם". לכאורה המילה אתכם מיותרת, או לחילופין שהיה אומר 'אותנו'.. לחכם יש שתי שאלות, השאלה הראשונה- מה המצווה הזו, רוצה לדעת מה לעשות. אבל השאלה השניה היא- למה אתכם צווה בכזה זירוז? הרי כולכם חכמים ונבונים! דור דעה?.. והתשובה היא- "עבדים היינו". **וכדי להתנתק מהשעבוד צריך זירוז!** והמסר היום הוא להכיר כי התכלית היא "לחיותנו כהיום הזה". כלומר, שהתחושה תהיה תמידית כיום יציאת מצרים. ולכן מסיימת ההגדה לבן החכם "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן", תשמר את הטעם הזה לכל השנה. **חג שמח ושבת שלום!**

בהילו יצאנו ממצרים

הרמב"ם מתחיל את ההגדה "בהילו יצאנו ממצרים" בחיפזון, במהירות זה לא בני מלכים זה לא חירות! במכילתא מובא שהחיפזון היה האווירה בגאולה, חיפזון למצרים לגרש את ישראל, חיפזון לישראל שרצו לברוח מהשעבוד, וחיפזון לקב"ה שחפץ לגאול את ישראל. אם כך הרמב"ם מבטא את כל מהלך הגאולה "כי בחיפזון יצאת ממצרים" "ולא יכלו להתמהמה". בגאולה זה מובן, אבל גם בענייני הפסח מביא הרמב"ם שהמצה נאפתה במהירות, הקרבן נעשה צלי, הכל במהירות "ואכלתם אותו בחיפזון". וכשהרמב"ם מכניס את זה להגדה זה כמו ציווי לדורות, בערב שהוא יסוד של עם ישראל, מה החשיבות בחיפזון עד שמזכירים אותו בהגדה?

הקב"ה אומר למשה, לך לבני ישראל ותאמר להם "משכו וקחו לכם", משכו ידיכם מעבודה זרה התנתקו משעבוד ליצרים. בני ישראל שקועים בטומאת מצרים, יש קושי להתנתק. היסוד הראשון הוא לעשות הכל במהירות, להתעלות מכבדות החומר לרוחניות. **הרמח"ל** (פ"ו) מביא שהאדם בנוי מארבעה יסודות: אש, מים, רוח ואדמה. היצירה של האדם הייתה מאדמה, זה הבסיס של הגוף, אבל זה גם יסוד של כבדות ועצלות. "ותראה כי טבע האדם כבד מאוד, ומי שרוצה לזכות לעבודת הבורא יתברך צריך שיתגבר על טבעו.. ויזדרו, שאם ניח עצמו בכבדותו ודאי שלא יצליח". אומר הרמח"ל, כשאדם רוצה להעיר את עצמו, חייב לעשות

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל

מאור המנורה

מנורת המאור פרק קמ

אהיה אשר אהיה

אף-על-פי שהיה מגיע קץ גלות מצרים, לא היו ראויים לגאול כפי מעשיהם, לולי מפני הצעקה הגדולה שעשו מרב העבודה. ובשמע אלהים את נאקתם ובזכרו ברית אבות, שלח את משה נביאו להעלות את ישראל מהגלות הקשה שהיו עומדים בו. ומסר לו סוד שמו הגדול לשנות טבע המציאות בכל הדברים שיהא צריך לעשות. וגם שם "אהיה" רומז להיות עמהם שם להצילם מיד אויביהם עד שיצאו מתחת ידם, כדגריסין בפרק קמא דברכות (ט, ב): "אהיה אשר אהיה" (שמות ג, ד), אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמר להם לישראל: אני הייתי עמהם בשעבוד זה ואני אהיה עמהם בשעבוד מלכות. אמר לפניו: רבונו של עולם, (*) דיה לצרה בשעתה. ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם" (שם).

נפש יהודה דיה לצרה בשעתה. גלות מצרים ולמה אבשרם גלות הבאים אמר הקב"ה לך גלית ולהם תאמר אהיה וגו':

ויפרעה, בסרבנותו ובחזק לבו, כשמע דברי השם, חרף ואמר: "מי ה' אשר אשמע בקלו" (שם ה, ב). והשם נפרע ממנו בעצמו, כדגריסין בפרק חלק (סנהדרין צד, א): תניא, רבי יהושע בן קרחה אומר: פרעה שחרף בעצמו, הקדוש ברוך הוא נפרע ממנו בעצמו, כדאיתא בפרק ב מחבור זה (סימן א). ויחזק השם את לבו לתת מקום להענישו על השעבודים הגדולים ורעים שעשה את ישראל. ועל כן עשו הראוי היה שלא הספיק בידו לעשות תשובה, עד שבאו עליו ועל עמו מכות גדולות.

האחת היתה מפת מי היאור, וזאת גרמה לו גאותו שעל היאור, להראות כח האל ותברך בסיוד המים שבאור שהיה (*) מתגאה עליו. וזה שאמר: "בזאת תדע כי אני ה'" (שם ז, יז).

נפש יהודה מתגאה. ואמר לי יאורי ואני עשיתני ועשה עצמו לאלוה:

המכה השנייה, הוציא צפרדעים מן היאור להזיקם בחדרי משכבם ובכל כלי ביתם. להראות גבורת השם ותברך, שמו היאור שהיו מוציאים דגים להנאותם, ממנו הוציא בעלי חיים מזיקים להם להראות ממשלתו שהיא (*) כפי רצונו, לטוב או לרע כפי המקבלים. אלו (*) השני שפטים היו בסיוד המים.

נפש יהודה כפי. שראוי למקבל הטוב דגים. וכן להפוך לרע העונש: שני שפטים. שהפך לדם ושרץ צפרדעים:

ואחר כך עשה שני שפטים אחרים בסיוד העפר: הראשון, שנהפך העפר לזנים, כמו המים לדם; והשני, הביא בעלי חיים מזיקים, הערוב מן הארץ כמו הצפרדעים מן המים. ואמר: "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (שם ח, יח).

והארבע מכות האחרות באו בשני היסודות האחרים, שהם האויר והאש, ובא בתחלה הדבר, אשר הוא (*) מעפוש האויר. והשחין אשר בא מחמום יסוד האש. וגם הברד בא כמו כן. והארבה, שהוא ממיני העופות והמזיקין בארץ שעפים באויר, נגד (*) הערוב אשר בא מהארץ והצפרדעים שיצאו מהמים. הללו הן שמונה מכות שנים מכל יסוד מהארבעה יסודות שעולם השפל, להודיע, כי הוא מושל בכל, גם בסיודות העולם השפל ולא עזב ה' את הארץ כמו שחושבים הכופרים.

נפש יהודה מעפוש. קיטור ריח רע הבא מהאויר כמו הלחם שעפש: הערוב. חיות רעות הרבה באין בערוביה ע"כ נקראו ערוב:

ואחר שהראה ממשלתו בסיודות הארבעה, הראה לחו בשמים, שהם היסוד החמשי במושל הגדול שבצבא השמים. מנע אורו למצרים שלטה ימים, להראות גבורתו אצל הכופרים בממשלת השם ותברך על כל צבאיו. וילכל בני ישראל היה אור במושבתם" (שם י, כג), להודיע שהכל בידו לעשות בו כרצונו.

ועם מכה זו השלים לתשע מכות הנראות לעין, כנגד (*) תשעה גלגלים שמשגיגים בני האדם בראות העין. והתשיעי, אף-על-פי שאין בו כוכב, הוא המניע לכלם תנועה יומית (*) כתנועת החלק בכל. ולכן נמשלה המכה התשיעית לרקיע התשיעי המניע את כלם ובאה בחשכת אור השמש שבאה בכל לילה בסבת הרקיע התשיעי שמניע את הכל תנועה יומית.

נפש יהודה תשעה גלגלים שמשגיגים בני האדם בראות העין. לא שיכולין לראותם אלא להשיג בשכלם מה שנגלה להם בסוד ה' על יראיו לדעת הוייתם ומהלכם. והגלגל ה' שהוא על גלגל הח' אין בו כוכב והוא מגלגל הח' גלגלים אחרים ומזלות וכוכבים קבועים בהם אף שהם מתגלגלים בזמנים שונים וארוכים הגלגל התחתון שהמאורות קבועין בהן מגלגל תנועה יומית לכ"ד שעות והם יום ולילה: **כתנועת החלק בכל**. שכל הגלגלים הקבועים בו כשעליון מסבב מסבבין כולם רק גלגל היותר קטן ממנה לסבב:

ובכל זה, בענש עונו הקשה לבו ולא שלח את בני ישראל, עד שהאל ותברך, בכבודו ובעצמו, רצה לנקם נקמת בני ישראל בבכוריהם של מצרים, עד שהמלך בעצמו, בפחדו שימות, קם ממשכבו בחצי הלילה והלך לבקש למשה ולאהרן ולישראל ופיסם, שיצאו ממצרים וילכו לעבד לשם ותברך, להראותינו גבורתו על כל ברואינו, איך מידאתו בא אדון הארץ לבקש מעבדיו ולהתחנן להם שילכו בשלום מתחת ידו. וילכו ביד רמה.

כתוב במדרש תנחומא, בפרשת בא (ד): רבנן אמרי: (*) בטכסין של מלכים הביא הקדוש ברוך הוא את המפות עליהן. מלך בשר ודם כשמידנה מורדת עליו משלח עליה לגיונות ומקיפין אותה, בתחלה סוכר אמת המים שלה, חזרו - יפה, ואם לאו מביא עליהם וכו'.

נפש יהודה בטכסין. כמנהג ודרך המלך שבא לכבוש העיר סותם המעיינות כדי שלא יהיה להם מים לשתות כך הפך המים לדם וכסדר הזה היו כל המכות במצרים:

מאור הדרשה המשך מעמוד 1

בואו ננצל את הזמן בחכמה ובתבונה.

ליל הסדר הוא לילה קצר, מפני שמתפללים תפילת ערבית ארוכה עם הלל ושירים, ועד שמגיעים הביתה ומתיישבים יש סעודה, וחצות זה כבר זמן אפיקומן...

(אפריון שלמה)

חג שמח ומלא אמונה!

בסה"כ נשארנו לנו שעתיים, שעליהם חל החיוב בסיפור יציאת מצרים.

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמות
דניאל בן משה

לעילוי נשמות
שלום בן שלום

לעילוי נשמות
יוסף בן יחיא

לעילוי נשמות
אורית בת ניסים עמרם

לעילוי נשמות
משה בן חסן יעקב

לעילוי נשמות
יהונתן בן משה

מאור
הנשמה

2

מאור הבית

והגדת לילדיך!

מצות 'והגדת לבנך' נאמרה בתורה הקדושה ארבע פעמים, כנגד ארבעה בנים: רשע, חכם, תם ושאינו יודע לשאול. הצינוי הראשון של והגדת לבנך מתייחס לבן הרשע, הרואה בעבודת השם עול מיותר ומכביד, ולכן הוא שואל: "מה העבודה הזאת לכם?"

משיב לו אביו: אל תשכח שהשם פסח על בתי אבותינו במצרים בשעה שהוא נגף את כל בכורי מצרים, וזאת מתוך אהבתו העצומה אלינו, כדי שנזכה לעבדו באהבה וביראה, ונזכה לקרבת אלוקים, שאין דבר מתוק ממנה. ומי שבמצרים חשב כמוך, שעבודת השם היא קשה ומייגעת, הוא לא נגאל, הוא מת במכת חושך! רק מי שהבין שעבודת השם זו תכלית הבריאה, והיא התענוג האמיתי מכל התענוגים, רק הוא נגאל!

אוי אוי אהובתי! כמה שזה נכון, וכמה שאני מתענגת בכתיבת שורות אלו! כי באמת רק מי שמבין שעבודת השם היא התכלית אז רק הוא נגאל ולא רק אלא שכבר הוא חי בגאולה פרטית משלו בכל רגע ורגע, הוא כבר נמצא בחירות אמיתית, הוא בעצם לא מרגיש שום עבדות, שום קושי ושום ייסורים כי הוא מבין ויודע שזה השם והכל ממנו והוא זוכה לעבודת השם בשמחה אמיתית!

את מבינה! את אחרי נקינות, סידורים, בישולים... ומה לא עד שהגעת לרגע הזה, לחופש הזה, לחירות הזאת, לשבת בליל הסדר יחד עם משפחתך וכולם יפים, לבושים חג ואת משדרת לכולם שכל כך נהנית מההכנות, כי ההכנות חיברו בינך לבין הקב"ה, ואת מספרת להם שזוהי עבודת השם האמיתית ופה נמצאת הגאולה, את הופכת את המר למתוק.

את מלמדת את ילדיך כמה כיף ותענוג זוכה אדם שעובד את הקב"ה באהבה ובשמחה ומתוך זה הוא לא מרגיש שום קושי ועצבות ובכלל הוא לא מרגיש עבדות. את זוכה לקיים את מצוות השם יתברך ומלמדת שזוהי התכלית ומכניסה חשק לכולם לרצות להיות במקום הזה. את מספרת כמה השם אוהב את בריותיו ולכן נתן לנו כל כך הרבה מצוות לקיים כי רק בקיומם ושמירתם זוכים לקרבת אלוקים כמו שאומר דוד המלך **וְאֲנִי קָרַבְתִּי אֶל־לֵהִים לִי טוֹב וְגו'**. (תהלים עג כח)

ממתין לך שבוע שלם של חירות אמיתית, של גאולה אמיתית בתוך ביתך, הכניסי שמחה בימים אלו, מילים חמות, הרעיפי חום ואהבה על כולם, עשי הכל בשמחה עם חיוך על פנייך (בלי קיטורים), **הסתכלי על כל דבר בעין טובה, תתרגמי כל דבר לטוב(!)**, תתבונני ותזכי לאור בתוך החושך [שנדמה לך שזה חושך]. תהללי ותשבחי את השם יתברך ותזכי שככה בני ביתך ימשיכו בדרכך ויזכו לקרבת אלוקים אמיתית! כותבת לך באהבה רבה!

שבת שלום ופסח כשר ושמח!

מאור הלשון

מתוך קונטרס חפצים בחיים

כרפס - כלל ראשון פה סגור

פרפרת נאה הייתה רגילה בפיו של ר' בן ציון פלמן זצ"ל בחג חירותנו לדרוש כמין חומר בסימני הסדר, על דרך צחות. וכה דבריו:

הזוהר הקדוש בדברו אודות סיפור יציאת מצרים מגלה לנו כי קודשא בריך הוא מרכין את שמי השמים ויורד לשמוע את אשר שִׁחִים בניו בגדולתו, אכן לילה גדול הלילה הזה, זוכים אנו בו לקרבה נדירה ומיוחדת.

על דרך רמז גילה לנו בעל ההגדה מהו הרז אשר עמו ניתן לזכות לקרבת אלוקים שכזו לאורך כל חיי האדם אף החולין שבהם, רז זה נרמז בסימני הסדר - קדש, ורחץ, כרפס, יחץ, מגיד.

הרוצה להתקדש קדש קדשים, ולרחוץ ולהטהר במימי הדעת, דרך אחת לפניו - כרפס, וכבר דרשו דורשי רשומות **כרפס ראשי תיבות - כלל ראשון פה סגור**. זו היא הדרך להגיע אל קדושה וטהרה עילאית, אך בזאת אין די, מפני שלהשגה שלמה ישנו צורך גם ב'יחץ - מגיד' - גם באותם מקומות שהדיבור הוא כורח המציאות, וה'כלל ראשון' אינו בר ביצוע, אז לפחות תעשה 'יחץ' ל'מגיד'.. תחצה את דבריך, מכל מה שעלה בליבך לדבר, גנוז את חֲפְצֶיךָ... ובכך סלולה הדרך לקדושה, הטהרות והזדככות.

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת אבי בן חיים

לעילוי נשמת ניסים בן פנחס

לעילוי נשמת סעידה בת סעיד

לעילוי נשמת אליהו בן סלימה

לעילוי נשמת מארי בת רבקה

לעילוי נשמת שלמה בן רחמה

לעילוי נשמת יעקב בן אהרון

מאור המחשבה

ר' סתיו א.

מה הקשר בין מכת ערוב לקיבוץ גלויות?

בתפילת העמידה מתפללים - תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ כל גלותינו מארבע כנפות הארץ לארצנו. ובידוע כי חג החירות הוא חג הפסח, שבו קוראים את ההגדה, ומסבירים על עשרת המכות. אחת המכות דורשת הסבר משום התימה הגדול שמביאה. הלא היא מכת ערוב! מכה בה באו חיות מכל קצוות תבל יחד עם האדמה אשר הם עליה! כן.. הדוב הסיבירי בא למצרים עם השלג שלו, והפינגווין עם הקרח, הגורילות עם היערות, וכך כל חיה מהיכן שבאה והדברים ידועים. אבל! מה לימוד יש בזה?

רבתינו מלמדים אותנו שהחיה תקיפה ואלימה יותר כאשר יש לה בטחון, והבטחון הזה הוא פועל יוצא של ההרגשה הביתית שנגזרת כתוצאה מהאדמה שבאו איתה.

זאת אומרת שלא מספיק שמדובר במצרים שהיא ערוות הארץ, ארץ התאוות.. אלא שכל החיות באו אל מצריים יחד עם האדמה שלהם. מכל מקום, כאשר חזרו חזרה, לקחו איתם מטומאת ארץ מצריים ופיזרו את יצר התאוה הזה בכל העולם.. לא בכדי חז"ל אומרים שעפר ארץ העמים מטמא..

דבר מעניין אפשר ללמוד מההיקש של מכת ערוב לעניין הגאולה. מתפללים אנו שהגאולה תהיה בצורה של קיבוץ הגלויות מכל קצוות תבל אל ארץ ישראל. ובעצם אפשר להסביר כך, שקיבוץ הגלויות, הוא לא רק עניין טכני, לאסוף אותנו אל מקום אחד, אלא לאסוף אותנו מהאדמה הטמאה אשר גדלנו עליה, זו שעיקמה אותנו בגלות, אל אדמה שתפקידה ליישר אותנו בדרכי האל, הלא היא ארץ ישראל!

מאור הדרשה

ליל שימורים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר על החברותא המפורסמת שלו עם מרן שר התורה זצוק"ל. מרן שר התורה היה עונה בחדות ובקצרה על כל שאלה סבוכה שהגיש לפניו הרב זילברשטיין שליט"א.

פעם אחת ויחידה בתולדות החברותא, מרן שר התורה ענה לרבי יצחק: **"הסיפור שסיפרת לא קרה!"** ולא הסכים להאמין לסיפור ולהכריע.

וכך הציג רבי יצחק לפניו: אדם ביקש ליסוע לחוג את חג הפסח במקום רחוק, וביקש משכנו להפקיד אצלו לתקופת החג סכום כסף גדול.

והנה, אותו שכן נהג כמנהג המפורסם, שבלייל הסדר, הוא ליל שימורים, לא נועלים את דלתות הבית, יען כי בלילה זה לא שולטים המזיקים.

דא עקא כי באותו לילה באו גנבים וגנבו את הכסף המופקד.

כשחזר המפקיד לגבות את כספו, סיפר לו השכן את דבר הגניבה, וטען בפניו שלא פשע כיון שליל שימורים היה אותו לילה, והמנהג להשאיר את הבית ללא מנעול!

מה הדין? שאל רבי יצחק את מרן. האם הנפקד פשע בשמירתו?

כאמור, על זה ענה שר התורה, 'הסיפור שסיפרת לא קרה!'

רבי יצחק תמה מאד, שהרי אין דרכו של שר התורה בתשובות מעין אלו.

הלך רבי יצחק אל מרן ראש הישיבה, רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל, וסיפר לו את סיפור המעשה בתוספת תגובתו התמוהה של מרן שר התורה.

ענה ראש הישיבה במתק לשונו:

ר' חיים, בדרגת האמונה והביטחון העצומים שלו, נשמתו הגבוהה לא מסוגלת להכיל שגגבים גנבו לאדם שבטח בבורא עולם שישמור לו על הבית בליל שימורים! ממילא, אם אכן אותו שכן היה בעל אמונה וביטחון בדרגה שכזו, הסיפור לא היה קורה!

אבל אנחנו הקטנים לא הגענו לדרגה זו, ולכן השכן נחשב פושע בשמירתו.

יה"ר שנוכח להגיע ולעלות בדרגות האמונה והביטחון ובפרט בחג האמונה, ונזכה לאכול מהזבחים והפסחים בב"א.

(י. פיון)

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

רוצים לקבל את העלון במייל? שלחו הודעה ל- MaorHaAlon@gmail.com או חפשו "מאורות השבת" בקבוצות גוגל (google groups)